

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ กระบวนการทางการศึกษาในการจัดองค์กรและการดำเนินบทบาท
ทางการศึกษาของกลุ่มสตรีที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน

ชื่อผู้เขียน นายจรณชัย วรรณทอง

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอนุกระบวน

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดุสิต	ดวงสา	ประธานกรรมการ
อาจารย์ วิสุทธิ์	วานิช	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ	เปลี่ยนผดุง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการทางการศึกษาในการจัดองค์กรของกลุ่มสตรีในชุมชน และเพื่อศึกษากาดำเนินบทบาททางการศึกษาของกลุ่มสตรีที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเจาะลึกเฉพาะกรณีกลุ่มสตรีบ้านหนองบัว หมู่ที่ 7 ตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง การดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยเข้าไปพักอาศัยอยู่ในชุมชนขณะดำเนินการวิจัย เป็นเวลา 15 เดือน จากเดือนธันวาคม 2533 ถึงมีนาคม 2535 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม สอบถามและสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มสตรี สมาชิกกลุ่มสตรี เจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยยึดกรอบความคิดแบบ Holistic ผลการวิจัยพบว่า

กระบวนการทางการศึกษาในการจัดองค์กรของกลุ่มสตรีในชุมชน ได้เริ่มจากวิธีการก่อตั้งโดยสตรีได้มีส่วนร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน จนเกิดโครงสร้างขององค์กรหรือแนวทางในการปฏิบัติงานขององค์กร ซึ่งนำไปสู่แนวทางการกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารและสมาชิกจนถึงขั้นสุดท้าย คือ การกำหนดความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งถือได้ว่าในแต่ละขั้นตอนได้เกิดกระบวนการจัดการศึกษาอยู่ในตัว ไม่ว่าจะเป็นวิธีการพูดคุย ปรึกษาหารือ การประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

การดำเนินบทบาททางการศึกษาของกลุ่มสตรีในรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม สรุป
ได้เป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการคิดการตัดสินใจของกลุ่มสตรี ขั้นตอนการดำเนินการ ขั้นตอนการ
รับผลประโยชน์และขั้นตอนในการติดตามประเมินผล วิธีการดำเนินบทบาททางการศึกษาของกลุ่ม
สตรีนั้น จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถของบุคคลทั้งภายในและภายนอกชุมชนเป็นผู้สนับสนุน
ส่งเสริมให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ทั้งนี้จะต้องอยู่บนความพร้อมของชุมชนทั้งทางด้าน
กายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง การศึกษาและวัฒนธรรมด้วย

สำหรับการมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาทั้งในด้านรูปแบบและขั้นตอนนั้น กลุ่มสตรีจะมี
ส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความ
สัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิก ตลอดจนบทบาทของผู้นำชุมชน

Thesis Title Educational Process Involved in Organization
Management and Education Role of Performance of
Woman Group Affecting Community Development

Author Mr.Jaronchai Wannathong

M.Ed. Nonformal Education

Examining Committee

Assist.Prof.Dusit	Duongsaa	Chairman
Lecturer Visut	Vanich	Member
Assist.Prof.Yongyudh	Plianpadung	Member

Abstract

The purpose of this research was to examine the educational process concerning organizational formation of women's groups in the community and to study educational roles of women's groups affecting community development. This research adopted qualitative approach as a means for in-depth investigation of women's groups of Ban Nongbua Village, Village Cluster No.7, Muangyao Sub-district, Hangchat District, Lampang Province. The research process, data collection and analysis were based on holistic conceptual framework. The study lasted 15 months from December 1990 to March 1992. Key informant of the study were members of women's groups, local leaders, women leaders, and related governmental and non-governmental organizations.

The findings of this research revealed that the educational process concerning organizational formation of women's groups in the community generated from the method of organizational establishment.

Women's groups members participated in identifying their common problems and the causes of the problems existed in community until a framework of organization or guidelines for operating the organization were set up. This aspect lead to the establishment of guidelines concerning roles and authorities of the executive committee and members, as well defining operational relationship among members of the organization, which was the last stage in organizational formation. The study suggested that there were educational elements in each stage, through conversation, consultation, seminar and conference which result in the exchange of knowledge and experiences among group members and the solution of the problems in accordance with the organizational objectives.

The roles of women's groups in educational activities could be concluded into 4 stages : the decision making ; the operational process ; benefit acceptance ; and evaluation. The operational methods involving educational roles of women's groups relied on the knowledge and capabilities of persons within and outside the community, who provided academic support. This had to be based on the readiness of the community in all dimensions, namely physical, economic, social, political, administrative, educational, and cultural.

As for the level of participating steps of educational roles of women groups, it was based on the level of educational attainment, socio-economic status of the family, tendency towards nepotism, roles of the community leaders, gender, age, and etc.